

El Pirineu retolat

Hem de felicitar-nos que el Pirineu estigui cada cop més retolat. El Pirineu silvestre, rural, vull dir —senyals i indicadors de carreteres asfaltades a part—. És molt d'agrair que a les rutes per les muntanyes, a les pistes, als caminois, als senders, hi puguem trobar rètols que no només t'informen de les direccions possibles a seguir, dels pics o paratges naturals a visitar i del temps que et cal per arribar-hi caminant, sinó també de la toponímia dels indrets per on et mous. Preservar el nom de la geografia pirinenca, a escala petita, de proximitat, és un bé cultural, un valor que ens fa menys anònims i ens vacuna davant el risc de caure en la frivolitat i el desconeixement dels visitants ignorants i barroers que només són capaços de veure en la natura un pati de desfogament a l'engròs de la vida urbana, sovint estressant.

És veritat que, avui dia, aplicacions com Wikiloc et permeten descobrir el nom de les muntanyes i pics que pots abastar amb la mirada, cosa que resulta realment prodigiosa per més que ens estem malacostumant a valorar com a ordinàries les prestacions que ens van oferint les innovacions que venen de la mà de les noves tecnologies de la comunicació. Però a banda de les visions panoràmiques, sempre reconfortants, el terra que trepitges, allò que vas apamant pas a pas, requereix identificació. El nom d'una font, d'un barranc, d'un rierol; les runes del que havia estat una capelleta o una ermita, o de l'ermita que, afortunadament, ha resistit els embats associats a la longevitat; una petita vall, un prat, un congost, un coll de muntanya, una roca, un espadat, un toll, una tartera, una cova, una borda, una cleda, un pla, una pleta, un salt d'aigua, un llac, una clariana... Els noms expliquen el territori, el personalitzen i li atorguen rellevància i caràcter. El nom és també el matís, la diferència, el record i la història d'un passat que es fa present als nostres ulls.

Per totes aquestes raons, el que podríem anomenar rètols de muntanya —ja ens entenem— són realment valuosos. I em refereixo no només als indicadors de rutes i llocs de destinació, d'una utilitat òbvia, sinó també als “simples” registradors de la toponímia. Sense noms no hi ha cartografia, no és possible conèixer el territori ni referir-s'hi a la menuda.

Deia abans que cal felicitar-nos per la retolació de la natura pirinenca, que és una manera de preservar la memòria col·lectiva rural. Una retolació que cal fer, però, amb seny, amb criteri. Perquè el que ens trobem ara, potser empesos per aquest afany lloable de recuperació toponímica i senyalització rural, és que institucions diverses sobreposen els seus indicadors, cadascuna al seu aire. I així, trobem els rètols de color grana dels *Camino naturales*, iniciativa de l'Estat central; els senyals verd botella de la Direcció General de Turisme de la Generalitat; els verds clarets amb una franja superior verd fosc, del Parc Natural de l'Alt Pirineu i del Parc Nacional d'Aigüestortes; els grocs canari dels “Camins Tradicionals del Pirineu”, de la Diputació de Lleida, amb participació de la Unió Europea, la Generalitat, els ajuntaments i els consells comarcals. Entre aquests darrers s'hi compten també entre d'altres els anomenats “Camins del municipi de Sort”, integrants de la ressenyada iniciativa de la Diputació en cooperació amb l'ajuntament

d'aquesta capital comarcal, una fórmula emprada també en altres municipis pirinencs com a desplegament dels "Camins Tradicionals del Pirineu".

La coincidència en un mateix punt d'aquests indicadors fills de pares i mares diferents, del tot innecessària, posa de manifest la descoordinació de les administracions públiques i la política de regnes de taifes entre aquestes instàncies gestores de la cosa pública. Tot plegat, un despropòsit i una despesa absurda per a les arques dels contribuents. A això s'hi ha d'afegir els errors ortogràfics en la toponímia, tant en els rètols grana de l'Estat —Bressui escrit amb y grega final, per posar un exemple— com en els de la Generalitat —Pujalt escrit sense la t final de forma reiterada, posem per cas—. Fa vergonyeta que Estat central i Generalitat tinguin tan poca cura i sensibilitat lingüístiques. És clar que en català, tot s'hi val; en castellà seria una altra cosa i a algú altre li farien sortir els colors i se la carregaria, segurament. I per acabar-ho d'adobar, hi ha casos en què les indicacions de temps de caminada són incongruents entre uns senyals i altres.

I malgrat tot, potser més val això que res. I en qualsevol cas, per omplir els buits que, paradoxalment, deixa tanta retolació sobreposada, cal destacar la labor que fa generosament el Víctor, veí d'Olp, gran coneixedor del territori i retolista de proximitat, que de forma artesanal, amb fustes extretes de palets, confecciona rètols fets a mà, pintats de groc i amb lletres verdes, que ens ofereixen indicacions de rutes i noms d'indrets en punts de l'entorn municipal de Sort i la Vall d'Àssua, sense solapar-se amb la variada senyalització de les administracions públiques.

Potser arribarà un dia que es posarà ordre a tot plegat i tindrem les senyalitzacions justes i precises, amb un toponímia sense errades ortogràfiques. Mentrestant, conformem-nos amb el que tenim i valorem, si més no, que podem gaudir d'uns espais naturals força més retolats que no pas anys enrere. Qui no es conforma és perquè no vol, diuen. Ves quin remei!